

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada, nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Ombudsman

Stimata Doamnă Președinte,

În conformitate cu prevederile art. 329 din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin de art. I, punctul 32 din Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, vă înaintăm **Recursul în interesul legii** cu privire la aplicarea art. 1 alin. (1) lit. d) și e) raportat la art. 4 alin. (1) și (2) din Decretul-lege nr. 118/1990, privind dreptul unor persoane persecutate din motive politice de dictatura instaurată în România cu începere de la 6 martie 1945, republicat, cu modificările și completările ulterioare de a cumula indemnizația pentru perioada de strămutare cu cea prevăzută pentru perioada de domiciliu forțat, atunci când aceste perioade au coincis.

Întrucât pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, se află dosarul nr. 5/2012, cu același obiect, cu termen de judecată în 14 mai 2012, solicităm conexarea acestora în vederea unei soluționări unitare.

Cu deosebită atenție și respect,

Avocatul Poporului

Gh. Iancu

Prof. univ. dr. Gheorghe Iancu

**Doamnei Livia Doina Stanciu – Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție
Înalta Curte de Casație și Justiție**

Str. Batiștei, nr. 25, sector 2
Municipiul București

Către

Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

În conformitate cu prevederile art. 329 din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 32 din Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, formulăm prezentul

Recurs în interesul legii

Potrivit prevederilor **art. 1 alin. (1) lit. d) și e)** din Decretul–lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat *„Constituie vechime în muncă și se ia în considerare la stabilirea pensiei și a celorlalte drepturi ce se acordă, în funcție de vechimea în muncă, timpul cât o persoană, după data de 6 martie 1945, pe motive politice:(..) d) a avut stabilit domiciliu obligatoriu; e) a fost strămutată într-o altă localitate”* iar potrivit **art. 4 alin. (1) și (2)** din același decret *„Persoanele care s-au aflat în situațiile prevăzute la art. 1 alin. (1) lit. a), b) și e) și alin. (2) au dreptul la o indemnizație lunară de 200 lei pentru fiecare an de detenție, strămutare în alte localități, deportare în străinătate sau prizonierat, indiferent dacă sunt sau nu sunt pensionate. Persoanele care s-au aflat în una dintre situațiile prevăzute la art. 1 alin. (1) lit. c) și d) au dreptul la o indemnizație lunară de 100 lei pentru fiecare an de internare abuzivă în spitalele de psihiatrie sau de domiciliu obligatoriu, indiferent dacă sunt sau nu sunt pensionate”*.

Referitor la aplicarea acestor texte de lege, din practica instanțelor de judecată, s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire interpretarea și aplicarea dispozițiilor **art. 1 alin. (1) lit. d) și e)** raportat la **art. 4 alin. (1) și (2)** din *Decretul-lege nr. 118/1990*, republicat, în privința cumulării indemnizației pentru perioada de strămutare cu cea prevăzută pentru perioada de domiciliu forțat, atunci când cele două perioade au coincis.

1. Unele instanțe au reținut că intenția legiuitorului a fost aceea de a acorda în mod unitar o reparație materială pentru prejudiciul moral și material suferit de persoanele supuse măsurilor abuzive după anul 1945, reparație ce constă, pe de o parte în recunoașterea vechimii în muncă, iar pe de altă parte prin acordarea unei indemnizații calculate tot în funcție de perioada în care persoanele au fost supuse măsurilor restrictive, precum și prin acordarea celorlalte drepturi prevăzute de art. 8 și 9 din decretul lege.

În acest sens, instanțele au decis că, „toate acest drepturi se acordă o singură dată, indiferent de faptul că, în aceeași perioadă de timp, persoana a fost supusă mai multor măsuri restrictive.

De asemenea, au reținut că s-ar admite cele două indemnizații să fie cumulate s-ar ajunge la situații inechitabile în care o persoană supusă în același timp măsurilor de strămutare și domiciliu obligatoriu să primească o indemnizație superioară unei persoane care a executat o pedeapsă privativă de libertate sau deportată sau căzută în prizonierat.

2. Alte instanțe au apreciat că la momentul la care s-au acordat aceste drepturi, *Decretul-lege nr. 118/1990* prevedea o singură indemnizație pentru toate situațiile în care s-au aflat cei îndreptățiți și care sunt descrise la **art. 1 alin. (1)** din *Decretul-lege nr. 118/1990*.

Ulterior, ca urmare a unor modificări succesive ale acestui act normativ, potrivit **art. 3 alin. (1) și (2)** din *Decretul-lege nr. 118/1990, republicat*, în forma actuală, legiuitorul a prevăzut indemnizații diferite pentru situațiile de persoană strămutată și cea pentru persoană cu domiciliu obligatoriu.

În acest context, instanțele au reținut că atât din conținutul **art. 4** din *Decretul-lege nr. 118/1990*, în redactarea inițială, dar mai ales după modificarea acestuia, potrivit *Legii nr. 53/1993*, când s-au stabilit indemnizații diferite de persoană strămutată, față de cea de persoană cu domiciliu obligatoriu, rezultă că drepturile reglementate de acest text de lege se acordă pentru fiecare an de strămutare, și respectiv, an de domiciliu obligatoriu. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât legiuitorul nu interzice cumulul indemnizației în cazul în care cel interesat s-a regăsit în mai multe ipoteze stabilite de **art. 1** din *Decretul-lege nr. 118/1990*, iar acordarea indemnizației este justificată de necesitatea reparării prejudiciului suferit ca urmare a măsurilor luate împotriva sa.

Chiar dacă vizează aceeași perioadă, atât strămutarea, cât și stabilirea domiciliului obligatoriu au avut consecințe asupra persoanei.

Apreciem că cel de-al doilea punct de vedere este în acord cu litera și spiritul legii, pentru următoarele considerente:

Dispozițiile **art. 1 alin. (1) lit. d) și e)** din *Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri*, republicat, stabilesc că timpul cât o persoană, după data de 6 martie 1945 a avut domiciliu obligatoriu ori a fost strămutată într-o altă localitate constituie vechime în muncă și se ia în considerare la stabilirea pensiei și a celorlalte drepturi ce se acordă, în funcție de vechimea în muncă.

Potrivit **art. 4 alin. (1) și (2)** din actul normativ menționat, persoanele care s-au aflat în situațiile prevăzute mai sus au dreptul la o indemnizație lunară pentru fiecare an de strămutare (200 lei) ori domiciliu obligatoriu (100 lei), indemnizație al cărei quantum este diferit în funcție de măsura administrativă abuzivă la care au fost supuse.

Inițial, Decretul-lege nr. 118/1990, la **art. 3** nu prevedea indemnizații în quantum distinct pentru fiecare tip de persecuție politică, quantumul acestora fiind stabilit identic, indiferent de gravitatea măsurii – „*Persoanele care s-au aflat în situațiile prevăzute la art. 1 au dreptul la o indemnizație lunară de câte 200 lei, indiferent dacă sunt sau nu pensionate, pentru fiecare an de detenție, internare, domiciliu obligatoriu sau cât au fost strămutate*”.

Distincția dintre situațiile prevăzute la **art. 1** din *Decretul-lege nr. 118/1990* a fost realizată prin **art. 1 pct. 1** din *Legea nr. 53/1993 pentru modificarea și completarea Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 157 din 12 iulie 1993, care a modificat acest articol.

Astfel, prin modificarea realizată s-au stabilit quantumuri diferite pentru fiecare an de strămutare, respectiv, domiciliu obligatoriu, tocmai în considerarea naturii și gravității celor două măsuri, precum și a consecințelor diferite ale acestora asupra persoanelor vizate.

Scopul acestei măsuri legislative, și anume acela de a trata diferențiat și distinct cele două măsuri, a fost asigurarea unei reparații complete și echitabile, atunci când, față de o persoană care, în decursul perioadei prevăzute de lege, a fost supusă, în perioade distincte sau în aceeași perioadă, atât măsurii represive a strămutării, cât și măsurii domiciliului forțat.

Interpretarea subiectivă și restrictivă a dispozițiilor **art. 1 alin. (1) lit. d) și e)** raportat la **art. 4 alin. (1) și (2)** din *Decretul-lege nr. 118/1990*, republicat, în așa fel încât situația de strămutare ar include și pe cea de domiciliu obligatoriu, nu corespunde scopului vizat de

legiuitor, care a avut în vedere repararea integrală a prejudiciului suferit ca urmare a măsurilor administrative abuzive luate împotriva unor categorii de persoane, atât pentru cele strămutate cât și pentru cele față de care s-a stabilit domiciliu obligatoriu.

Prin scopul vizat, legiuitorul a avut în vedere faptul că, strămutarea populației și/sau fixarea de domiciliului obligatoriu realizate după 6 martie 1945 a reprezentat o practică politică prin care s-a urmărit controlul asupra societății, afectând un număr mare de persoane, iar efectul strămutării s-a reflectat și în dezvoltarea familiei, care s-a văzut deposedată de posibilitatea de a transmite de la o generație la alta, valorile morale și materiale.

Dat fiind efectele măsurilor administrative menționate, legiuitorul a reglementat în mod distinct două măsuri represive „strămutarea” și „stabilirea domiciliului obligatoriu” și a stabilit raportat la fiecare dintre aceste măsuri câte o indemnizație, iar indemnizația pentru strămutare este diferită de cea pentru stabilirea domiciliului obligatoriu.

În Dicționarul explicativ al limbii române, „strămutarea” este definită ca fiind *acțiunea de mutare în alt loc*, fără o anumită adresă.

Având în vedere definiția de mai sus, apreciem că, **măsura strămutării** este cea care se realizează dintr-o dată și constă în dislocarea unei persoane dintr-o localitate – în care trăiește și pe care singură l-a ales – și așezarea ei forțată într-un alt spațiu stabilit de către autorități (fie că era o localitate sau un spațiu nedeterminat, între două localități).

Au fost cazuri în care familii întregi erau strămutate în afara localităților, în plin câmp, spre exemplu, cei care au fost strămutați „în Bărăgan”, motiv pentru care stabilirea unui domiciliu nu era posibilă, întrucât strămutarea era realizată între localități, fără a exista o adresă care putea fi identificată prin existența unei străzi, case, număr. Or, domiciliul unei persoane trebuie înțeles ca adresă la care persoana fizică își are locuința principală, iar adresa, fiind de esența domiciliului, trebuie înscrisă în toate documentele de evidență.

În atare condiții, strămutarea unei persoane, dintr-o localitate în alta sau în afara acesteia, nu presupune și obligația de a nu părăsi localitatea stabilită, respectiv zona în care era mutată sau alte interdicții, impuse în cazul stabilirii domiciliului obligatoriu.

În aceste condiții rezultă că, **măsura domiciliului obligatoriu** este diferită de cea a strămutării, care nu include, în mod necesar, și stabilirea unui domiciliu obligatoriu, întrucât strămutarea se finalizează odată cu mutarea persoanei într-o zonă impusă, iar domiciliul obligatoriu se finalizează prin ridicarea interdicției. La acea vreme, părăsirea domiciliului obligatoriu era sancționată conform Decretului nr. 77/1954, cu închisoare corecțională.

În situația stabilirii domiciliului obligatoriu, de regulă, rațiunea aplicării sancțiunii pleca de la săvârșirea unei fapte penale, iar strămutarea nu avea întotdeauna caracterul unei sancțiuni.

Așadar, în acea perioadă, pentru a justifica măsura strămutării era folosit orice pretext, orice motivare reală sau nu, or, pentru stabilirea domiciliului obligatoriu, de regulă, erau invocate pretexte pretins penale.

În plus, interdicțiile impuse în cazul luării măsurilor menționate erau diferite, întrucât măsura stabilirii domiciliului obligatoriu era mai drastică decât măsura strămutării. În acest sens, se poate reține că măsura domiciliului forțat nu permitea părăsirea casei sau curții în care persoana supusă interdicției locuia, pe când măsura strămutării nu avea asemenea restricții.

Prin urmare, perioada de strămutare se poate sau nu suprapune cu cea de domiciliu obligatoriu având în vedere regimul juridic, natura și efectele celor două măsuri, aspect care conduce la acordarea a două indemnizații.

În acest context, în considerarea principiului „ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus”, conform căruia unde legiuitorul nu distinge, nici interpretul nu poate să o facă, dispozițiile **art. 1 alin. (1) lit. d) și e)** raportat la **art. 4 alin. (1) și (2)** din *Decretul-lege nr. 118/1990*, republicat, nu pot fi interpretate restrictiv.

Dat fiind faptul că, legiuitorul reglementează indemnizații diferite pentru *situația de persoană strămutată, față de cea de persoană cu domiciliu obligatoriu*, nu se poate concluziona că indemnizația prevăzută pentru calitatea de strămutat include și pe cea de persoană cu domiciliul obligatoriu, cu atât mai mult cu cât, nu există nicio normă expresă în acest sens.

În opinia noastră, nu se poate admite soluția acordării unei singure indemnizații, în situația în care, în aceeași perioadă, împotriva unei persoane au fost luate în același timp, cele două măsuri represive, întrucât se ridică fireasca întrebare: „Care dintre cele două indemnizații se poate acorda?”.

Răspunsul la această întrebare nu se regăsește în prevederile *Decretului-lege nr. 118/1990*, republicat, și nu se poate accepta ca răspuns acordarea unei singure indemnizații, motivat de faptul că strămutarea ar include și stabilirea domiciliului obligatoriu.

De asemenea, nu se poate admite nici faptul că, persoanei asupra căreia s-au dispus cele două măsuri represive, în aceeași perioadă, să i se acorde doar indemnizația de strămutare, pe motiv că are un quantum mai mare și ar include-o și pe cea de domiciliu forțat, întrucât cea de-a doua măsură represivă, prin efectele ei, restrângea libertatea de mișcare a persoanei (caracter specific unei măsuri privative de libertate), în condițiile în care strămutarea presupunea doar mutarea persoanei, fără alte îngrădiri. Admiterea unei astfel de soluții ar conduce la o inechitate între persoanele care au fost afectate doar de măsura strămutării și cele care au suferit ambele măsuri represive.

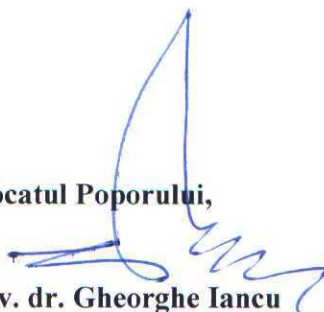
Strămutarea și stabilirea domiciliului forțat sunt prevăzute în mod distinct în textul *Decretului-lege nr. 118/1999*, fără a se menționa că situațiile prevăzute la **art. 1 alin. (1) lit. d) și e)** raportat la **art. 4 alin. (1) și (2)** din *Decretul-lege nr. 118/1990*, republicat, se exclud reciproc și nici că cele două situații recunoscute nu pot fi cumulate și acordată o indemnizație însumată.

În atare condiții, întrucât măsura strămutării nu presupunea în mod obligatoriu și stabilirea unui domiciliu, aceeași persoană se poate încadra în mai multe situații și poate beneficia de mai multe drepturi compensatorii, în speță, o persoană poate beneficia atât de indemnizația pentru strămutate, cât și de indemnizația acordată pentru stabilirea domiciliului obligatoriu.

Pe cale de consecință, o interpretare restrictivă a normelor legale indicate în sensul acordării unei singure indemnizații pentru două măsuri distincte contravine scopului avut în vedere de legiuitor, și anume acela de reparare echitabilă a prejudiciului suferit ca urmare a luării celor două măsuri.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 330⁷ din Codul de procedură civilă, solicit admiterea recursului în interesului legii și pronunțarea unei decizii prin care să asigurați interpretarea și aplicarea unitară a legii în această chestiune de drept, în sensul acordării de indemnizații distincte, care să fie cumulate, pentru fiecare dintre măsurile administrative dispuse în aceeași perioadă de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Gheorghe Iancu